

906 Mbd en 69

windwatermolens
te Hoeksmeer en te Garrels-
weer.

AAN:

de Heer H. Rozema,
waterbouwkundige van het
waterschap Fivelingo,
A p p i n g e d a m .-

30 mei 1975.

Geachte Heer Rozema,

Naar aanleiding van onze bespreking in maart j.l. doe ik u bijgaand toekomen:

- een begroting van de fa. Bremer voor herstel van de Kloostermolen te Garreslweer, sluitende op een bedrag van f 95.000.--;
- een begroting van de fa. Bremer voor herstel van De Meervogel te Hoeksmeer, sluitende op een bedrag van f 63.000.--.

Uit de begroting voor De Meervogel zijn de posten 1, 3, 5 en 6 dringend, om deze molen als een werkende watermolen te handhaven. Ook het verfwerk mag niet een grotere achterstand oplopen. In overleg met de Provinciale Waterstaat werken wij er momenteel aan te komen tot een voorstel van de zijde van de provincie, dat De Meervogel, evenals de Kloostermolen, de functie van reservebemalingsfunctie toe te kennen. Dit zou dan inhouden dat voor restauraties de wet Bescherming Waterstaatswerken in Oorlogstijd van toepassing zou zijn.

De Kloostermolen is al eerder tot B.W.O.-molen verklaard; het ruilverkavelingsplan moet - zoals de provincie vermoedelijk zal voorstellen - zodanig worden opgezet, dat deze molen zijn reservefunctie kan behouden. Ook van de Kloostermolen moet worden gesteld dat voor het behoud van deze molen beslist conserveringsmaatregelen dienen te worden getroffen. De molenmaker zou opdracht moeten krijgen om de molen voor de komende herfst waterdicht te maken; veel onheil kan dan nog worden voorkomen. Het inwateren kan goed worden tegegaan met rietmatten; de kosten komen op enige duizenden guldens. Ook conserveringskosten vallen in de subsidieregeling.

De Molencommissie is gaarne tot verder overleg bereid.

Hoogachtend,

B. Jongsma

(B. Jongsma,
secretaris)

Fivelingo

{ 68. Garreldsweester-
Kloostermolen
69. Meervogel

11/3 '76. Gebeld met wap Fivelingo (o.m. heer
Dijkstra) over regeling onderhoudssubsidie.
Hier is al jaren te weinig aan gedaan.
De heer Rozema heeft toegestemd in een
conservering van de Kloostermolen.
De aanvragen voor de restauratie van beide
molens (brief Fivelingo 20/2 '76) laat mr.
Kunst (2^e afd.) liggen, totdat er over een
paar maanden de rvk-stemming wordt
gehouden.

Fivelingo werkte nog met oude restaurati-
begrotingen. Stemt erin toe (hr Dijkstra) dat
de fa. Bremer-Dunning deze herriet in de
pauze mr. Kunst.

Op 15/3 '76 aan hr Bremer verzoek tot herziening
doorgegeven.

10/11 '76 - telef. met seer. Dijkstra.

Burf. Assies sloeg alarm.

Conserveringsmaatregelen te treffen.

Begrotingen van beide molens (april '76)
toegestuurd.

provinciale waterstaat van groningen

GRONINGEN — EENDRACHTSKADE z.z. 2 — TELEFOON 050 - 164911 — POSTBUS 620

NR. 3253

M60

BIJLAGEN:

terug: **div.**

nieuw:

Aan
Gedeputeerde Staten van
de provincie Groningen

BERICHT OP: kb. G.S. d.d. 7-3-1977,
nr. 5498, 2e afd.

Groningen, 14 april 1977.

ONDERWERP: Wet bescherming water-
staatswerken in oorlogs-
tijd; windwatermolens in
de Garrelsweerster-
Kloostermolenpolder te
Garrelsweer.

Maar aanleiding van de met nevenvermelde kantbeschikking hierbij teruggaande stukken, betreffende de onder de Wet bescherming waterstaatswerken in oorlogstijd vallende onderhoudskosten over het jaar 1976 van de windwatermolen in de Garrelsweerster-Kloostermolenpolder te Garrelsweer, deel ik u het volgende mede.

Het verzoek om de in de brief vermelde kosten in aanmerking te laten komen voor de provinciale bijdrage ingevolge de Wet bescherming waterstaatswerken in oorlogstijd is m.i. accoord.

Ik geef uw college in overweging de provinciale bijdrage beschikbaar te stellen en de hoofdingenieur-directeur van de Rijkswaterstaat te verzoeken het verlenen van de gebruikelijke rijksbijdrage van 75% te bevorderen.

De directeur-hoofdingenieur
van de provinciale waterstaat:

M68

bwk.obj.

14/4
BS

111

provinciale waterstaat van groningen

GRONINGEN - EENDRACHTSKADE z.z. 2 - TELEFOON 050 - 164911 - POSTBUS 620

NR. 3950/Be

BIJLAGEN:

terug: 4

nieuw: -

Aan
Gedeputeerde Staten van
de provincie Groningen

BERICHT OP: Kantbeschikking Ged. Staten
d.d. 23 maart 1978, nr.
7647, 2e afd.
ONDERWERP: Wet bescherming waterstaats-
werken in Oorlogstijd;
Waterschap Fivelingo.

Groningen, 12 april 1978.

Naar aanleiding van de met nevenvermelde kantbeschikking teruggaande stukken, betreffende de onder de Wet bescherming waterstaatswerken in Oorlogstijd vallende onderhoudskosten over het jaar 1977 van de windwatermolen in de Garrelsweerster-Kloostermolenpolder te Garrelsweer deel ik U mede, dat de in copie bijgevoegde rekeningen tot een totaal bedrag van f 2.918,16 mij geen reden geven tot het maken van opmerkingen.

Ik geef Uw college in overweging de gebruikelijke provinciale subsidie te verlenen en voor de rijkssubsidie een declaratie in te dienen bij de hoofdingenieur van de rijkswaterstaat in de directie Groningen.

De directeur-hoofdingenieur
van de provinciale waterstaat:

provinciale waterstaat van groningen

GRONIINGEN - EENDRACHTSKADE z.z. 2 - TELEFOON 050 - 164911 - POSTBUS 620

NR. 2173/Be

68

BIJLAGEN:

terug: 3

nieuw:

Aan
Gedeputeerde Staten van
de provincie Groningen

BERICHT OP: kb. G.S. d.d. 28 februari
1979, nr. 4822, 2e afd.

Groningen, 22 maart 1979.

ONDERWERP: Declaratie in het kader
van de Wet B.W.O.

Naar aanleiding van de met nevenvermelde kantbeschikking hierbij teruggaande stukken betreffende de onder de Wet Bescherming Waterstaatswerken in Oorlogstijd vallende onderhoudskosten over het jaar 1978 van de windwatermolen in de Garrelsweerster-Kloostermolenpolder te Garrelsweer, deel ik u het volgende mede.

De in copie bijgevoegde rekeningen tot een bedrag van f 1851,16 en de uren declaratie tot een bedrag f 5387,50, totale declaratie groot f 7238,66 geven mij geen reden tot het maken van opmerkingen.

Ik geef uw college in overweging de gebruikelijke provinciale subsidie te verlenen en voor de rijkssubsidie een declaratie in te dienen bij de hoofdingenieur-directeur van de rijkswaterstaat in de directie Groningen.

De directeur-hoofdingenieur
van de provinciale waterstaat:

Garrelsweer, 7 december 1979

Aan het Gemeentebestuur

van

L O P P E R S U M.

Edeelachtbare Heren,

Het voornemen van de ruilverkavelingscommissie in het kader van de komende ruilverkaveling Loppersum-Stedum de bekende KLOOSTERMOLEN uit ons dorp te verplaatsen naar Garrelsweer acht onze commissie absoluut onaanvaardbaar, daar deze molen niet alleen voor de omgeving landschappelijk van betekenis is, maar bovenal uit cultuur-historisch oogpunt daarmee ten zeerste verbonden.

Blijkens het kasboek van de voormalige Garrelsweerster-Kloostermolenpolder werd in 1816 de nieuwe kloostermolen onder Garrelsweer gesticht. Of er voordien ook reeds een bemaling was blijkt niet uit dit kasboek, terwijl het notulanboek van latere datum is.

Deze molen vormt met de tochtsloot die het water aanvoert, het Vismaar en de til in de Stadsweg één geheel; een en ander toont hoe de afwatering voor het gebied ten zuiden van het dansterdiep eeuwenlang is geweest. Door de aanleg van een dijk, ongeveer langs de zuidzijde van de huidige stadsweg, werd het achtergelegen gebied belangrijk eerder aan de opslibbende werking van de zee onttrokken dan het noordelijk gelegen, aanzienlijk later ingepolderd, gebied, waaruit het grote hoogteverschil tussen het noordelijk en het zuidelijk, te bemalen, gebied is te verklaren.

In de kroniek van Eno In Menko wordt als gevolg van een storm in 1248 een doorbraak vermeld van een binnendijk aan de zuidzijde van de Delf (het huidige dansterdiep), waardoor het grootste gedeelte van de zogge verloren ging. De naam Dovendijks herinnert nog aan deze dijk. Later wordt nog melding gemaakt van een doorbraak van de sluis in Fielmare in 1262, waardoor de landerijen weer onderliepen, totat mede

door de hulp van de broeders van het klooster Bloemhof te Wittewierum, de sluis werd hersteld. Zowel de naam van de polder als ook van de molen wijzen op de relatie met Bloemhof.

Abel Eppens tho Equart vermeldt in zijn kroniek op 23 mei 1568 een schermseling - als voorspel op de slag bij Heiligerlee - tussen de troepen van Graaf Lodewijk en die van Aramborg tussen Garrelsweer en Morumertil "up Vysschcommerziel". Op de kaart van Egbert Haubois, stadsbouwmeester van Groningen, uit 1640, aangevende het gebied rondom het damsterdiep alhier, is deze sluis ook vermeld.

Het betreft hier dus een eeuwenoude afwatering, kenmerkend voor het gebied ten zuiden van het damsterdiep.

Ongeschonden handhaving van het Vismaar en de til ter plaatse van de uitmonding in het damsterdiep is noodzakelijk. De molen als monument, vormt als voornaamste bestanddeel, hiermede zulk een eenheid, dat verplaatsing van een dergelijk cultuur-historisch erfgoed zich hiermede niet verdraagt.

Bijgevoegde foto-reportage toont:

- a. de tochtsloot naar de molen;
- b. de molen met inlaat;
- c. de Kloostermolen (de naam is zichtbaar);
- d. het Vismaar vanaf de molen;
- e. het maar, halverwege het dorp;
- f. de uitmonding in het damsterdiep met til;
- g. de duidelijke - nu ook nog zichtbare - relatie met het dorp;

Voor deze molen is er dus maar één plaats, de huidige.

Het is een normale gang van zaken dat monumenten bij restauratie ter plaatse worden gehandhaafd, ook in geval het gebruik (deels) verloren is gegaan. Dit uitgangspunt voor vele molens en andere monumenten dient ook voor de Garrelsweerster Kloostermolen te gelden. Weliswaar zal door de aanleg van het bos de windvang geringer zijn doch dit bos is met circa 20 jaar kaprijp, zodat alsdan geheel andere omstandigheden gelden.

De verplaatsing van de molen is voor ons des te onbegrijpelijker omdat binnen een ruilverkaveling, die toch altijd een negatieve invloed op het landschap heeft, tegenwoordig zorg wordt gedragen de waardevolle elementen zoveel mogelijk te bewaren, waarmede dit voorkomen in lijnrechte strijd is.

In het kader van de dorpsvernieuwing zijn enkele oude voetpaden door de landerijen (Morum) hersteld. In dit verband wordt ook gedacht aan een aan te leggen wandelroute aan de zuidzijde van het damsterdiep door het Nieuwhuisterbos, bijlans de molen als beeldbepalend element, aan welk plan de "Utrecht", als eigenaar, in principe reeds de medewerking heeft toegezegd.

De situatie is binnen het onderverpelijk gebied de laatste oeuwen niet gewijzigd. De molen staat niet ergens vor in het land, doch behoort bij ons dorp, er is een duidelijke, zichtbare, binding mee.

Om voormelde redenen doen wij derhalve een dringend beroep op U alles in het werk te stellen deze molen op de huidige, historische, plaats te handhaven. Van de verdere ontwikkeling in deze zaak blijven wij gaarne op de hoogte, opdat wij zo nodig ons uitgebreid kunnen wenden tot het Ministerie van C.R.M., het Provinciaal Bestuur en alle daarbij betrokken instanties, instellingen.

Met hoogachting,
De commissie dorpsvernieuwing,

G.J. Hoopes
H.J. Lalkens
P. Perdek, secretaris
H. Schenkel
J. Schilthuis
H. Waljer.